

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

VI. In Contritione includi propositum rectè viuendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

CAPVT VI.

In Contritione includi propositum rectè viuendi.

QUARTA sequitur quæstio; Includat ne contritio propositum rectè viuendi, an solam peccati detestationem. Et quidem Hæretici huius temporis variè de quæstione ista loquuntur. Qui enim contritionem fide posteriorem faciunt, vt Lutherus in illis omnibus locis, quos capite superiore citauimus, & Caluinus libro 3. Institut. cap. 3. ij. facillè admittunt, propositum bene viuendi ad contritionem maximè pertinere. Qui autem contritionem fide priorem esse volunt, & Pœnitentiam diuidunt in contritionem & fidem: ij. contritionem solis terroribus conscientia, & peccati detestatione ex terroribus illis concepta definiunt; propositum autem rectè viuendi, fructum fidei, non contritionis partem esse docent. Atque in hac sententia Lutheranorum pars maxima versari mihi videtur: loca allata sunt, tum in primo capite huius libri, tum cap. 18. lib. superioris.

Porro, Catholici Scriptores in eo quidem consentiunt, ad veram contritionem, & peccati detestationem, & vitæ melioris propositum requiratur: sed in eo non conueniunt, vtrum hoc propositum expressè, & formaliter necessarium sit, an sufficiat virtuale, atque implicitum. Neque enim dubitari potest, quin is, qui seridè peccata sua odit, ac detestatur, & ea perpetrata dolet: cupiat simul, ac velit saltem implicitè & virtualiter, vt sic loquamur, deinceps in melius vitam mutare.

Et quidem veteres Theologi, vt Petrus Lombardus libro 4. dist. 14. & 15. Alexander Alensis in summa Theologica parte 1. quæst. 69. m. 9. art. 2. S. Thomas in 4. Sentent. dist. 17. quæst. 1. art. 1. & 3. parte, quæst. 86. art. 2. & lib. 3. contra Gentes, cap. 11. & lib. 4. cap. 72. Scotus, Durandus, Albertus, & alij in 4. Sentent. dist. 14. vel 17. simpliciter docent de ratione contritionis esse, cum detestationem peccati, tum propositum bene viuendi: & quamuis non distinguant inter formale, & virtuale propositum, tamen satis apertè indicant de formali se esse loque

loquutos. Id quod apertius postea docuerunt Hadrianus Pontifex VI. in quinto quodlibeto, articulo 3. Thomas Caietanus in additionibus ad tertiam partem S. Thomæ, quæst. 1. artic. 1. Dominicus à Soto in 4. Sentent. distinct. 17. quæst. 2. artic. 1. & Melchior Canus in relectione de Pœnitentia, parte prima.

Non defuerunt tamen pauci quidam, qui contra disputauerint, ac virtuali proposito, quod in peccatorum detestatione includitur, contenti, formale propositum necessarium esse, & in ratione contritionis includi negauerint. In iis fuerunt Ioannes Maior, & Iacobus Almaynus in 4. Sentent. dist. 14. quæst. 1. & qui eos sequutus est, Andreas Vega lib. 13. in Concilium Tridentinum, cap. 21.

SED nobis communis, ac trita à veteribus via semper visa est tutior, & commodior. Probatur igitur, ad contritionem requiri explicitum, ac formale propositum vitæ melioris. PRIMO, ex diuinis literis. Amos 5. *Odite malum, & diligite bonum, & constituite in porta iudicium, si forte misereatur Dominus Deus exercituum. Isaia 1. Lauamini, mundi estote, auferite malum cogitationum vestrarum, quiescite agere peruersè, discite benefacere.* Et mox: *Si fuerint peccata vestra vt coccinum, quasi nix dealbabuntur.* Hic vides promissionem remissionis peccatorum post bona opera, saltem desiderio & proposito inchoata. Rursus Ezech. 18. *Si autem impius egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium, & iustitiam, vita viuet, & non morietur, omnium iniquitatum eius non recordabor.* Hoc loco verba illa: *Et custodierit omnia præcepta, &c.* ad votum, & propositum custodiendi mandata, referenda esse videntur, non ad ipsam mandatorum obseruationem: neque enim vno die, aut vna hora, seruari possunt omnia mandata. Neque tamen expectanda est remissio peccatorum ad longum tempus, cum idem Propheta cap. 33. dicat: *Quacunque die peccator conuersus fuerit, indulgentiam habiturum.*

AD hunc locum respondere conatur Vega loco citato, ac tria dicit. PRIMVM, obiicit verba illa eiusdem capituli: *Conuertimini, & agite Pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.* vbi nulla fit mentio

mentio propositi seruandæ legis: & tamen promittitur remissio peccatorum. SED hic locus nobis apertissimè fauet. Nam cum dixisset Propheta: *Conuertimini, & agite Pœnitentiam*; continuò explicuit quid sit conuerti, & agere Pœnitentiam, dicens: *Proicite à vobis omnes prauaricationes vestras, in quibus prauaricati estis, & facite vobis cor nouum, & spiritum nouum.* vbi vides quam distinctè duo illa ponantur, quæ nos ad veram Pœnitentiam, siue contritionem requiri diximus.

SECUNDO Vega addit, illa verba: *Et custodierit omnia precepta, &c.* à Propheta adiecta fuisse, vt intelligeremus præter Pœnitentiam de admissis, necessarium esse, non admittere alia noua peccata, iuxta illud GREGORII, homil. 34. Euangel. *Quid prodest, si peccata quis luxuria defleat, & tamen adhuc auaritia æstibus anhelet? quid prodest si iras pas iam lugeat, & tamen adhuc inuidia facibus tabescat.* SED hæc responsio excluditur per vniuersalem particulam quam Ezechiel ponit, cum ait: *Si impius egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis suis.* Qui enim agit Pœnitentiam ab omnibus peccatis, frustra admonetur, ne dum vnum lugeat aliud committat: neque enim fieri potest, vt quis eo tempore auaritiæ æstibus anhelet, aut inuidiæ facibus tabescat, non solum luxuriæ, atque iræ, sed omnium vitiorum culpa lugeat.

TERTIO idem Vega respondet, illa verba; *Et custodierit omnia precepta, &c.* posita esse contra illorum errorem, qui post Pœnitentiam peractam, licitum esse putant, ad foras pristinas reuerti; vt Ezechiel nihil aliud voluerit, quam per iustificationem per Pœnitentiam adeptam, in iustitia permanendum esse. SED repugnat huic expositioni, quòd Propheta satis apertè demonstrat, duo illa, Pœnitentiam videlicet peccatis, & mandatorum obseruationem, in voto scilicet proposito, viam quandam esse ad iustificationem; & priora esse debere ipsa remissione peccatorum. Sic enim ait: *Si impius egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, & custodierit omnia precepta, &c. Vita viuet, & non morietur: omnium iniquitatum eius non recordabor.* ex quo etiam refellitur error eorum Lutheranorum, qui nouam obedientiam propositum, post iustificationem constituunt.

AD HÆC, illæ omnes Scripturæ, quæ Pœnitentiam per cōuersionem describunt, qualis est illa in primis, Ioël. 2. *Conuertimini ad me in toto corde Vestro, in ieiunio, & fletu, & plangētu*, sententiam nostram aperte confirmant: siquidem cōuersio ad Deum, idem est, ac voluntas placendi Deo per obseruationem mandatorum, sicut auersio à Deo, voluntas est præuaricandi. Quemadmodum igitur sine cōuersione contritio esse nō potest, ita nec sine proposito placendi Deo per mandatorum obseruationem.

Huc etiam facit, quod Apostolus ait ad Ephes. 4. *Deponite vos veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris: renouamini autem spiritu mentis Vestra, & induite nouum hominem.* & quod S. Gregorius scripsit hom. 34. in E-uang. veram pœnitentiam esse admissa peccata plangere, & plangenda non committere: quam definitionem Theologi omnes magno consensu receperunt.

Huc pertinent quoq; exempla rerum humanarum: nam & domini à seruis, & parentes à filiis, quos post offensionem in gratiam recipiunt, non magis peccati cōfessionem, quam propositum vitæ melioris exquirunt.

SED quod me maximè ad hanc sententiā amplectendam ac defendendam mouet, est sacrosancta Florentinæ ac Tridentinæ Synodi auctoritas. In Concilio FLORENTINO, in instructione Armenorum; & in Concilio TRIDENTINO, in sessione 14. cap. 4. ita contritio explicatur, ut sit *Dolor de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero.* NE QVE verò responderi potest, Concilia ista loqui de proposito implicito. Nam cum propositum implicitum à peccati detestatione nullo modo separari possit: sine causa Concilia addidissent illa verba: *Cum proposito non peccandi de cetero.* quorsum enim ista expressio, si propositum non expressè requiritur? Si Concilia ita posuissent, Cōtritio est detestatio peccati commissi cum proposito implicito non peccandi de cetero; nemo esset qui non iudicaret superuacaneam partem illam posteriorem definitionis, cum detestatio peccati sine proposito illo implicito nunquam reperiatur. Igitur aut verba illa de formali proposito intelligenda sunt, aut certe, quod absurdissimum est, superuacanea sunt. Quid, quod in eodem cap. 4. Concilium Tridentinum paulò post adiungit, propositum

fitum nouæ vitæ principaliter in contritione contineri, clu-
fic ait: *Declarat igitur sancta Synodus, Contritionem non solum*
cessationem à peccatis, & vitæ nouæ propositum, sed etiam
Veteris odium continere?

DENIQUE sicut peccati detestatio, propositum non peccandi implicitum & virtuale includit: sic etiam contra propositum non peccandi, detestationem peccati implicitam & virtualem includit. Quare si detestatio peccati commisi sine proposito formali non peccandi de cetero, ad iustificationem aliquando sufficit, sufficiet etiam aliquando propositum non peccandi de cetero, sine formali detestatione peccati commisi: nulla enim ratio reddi potest, cur hæc paria non sint. Atqui ipse etiam Vega, loco citato, rectè negat sine detestatione formali peccati commisi per solum propositum non peccandi de cetero, impium posse iustificari. negandum igitur etiam est, sine proposito formali non peccandi de cetero, per solam detestationem peccati commisi impium posse iustificari. SED respondendum est argumentis, quæ contra obiiciuntur à Vega.

CAPVT VII.

Soluntur obiectiones.

PRIMA obiectio continet exempla multorum, qui testimonio Scripturæ & Patrum, iustificationem adepti esse videntur sine formali proposito vitæ melioris. Nam 2. Reg. 12. Dauid iustificatus est, vt corde & ore dixit: *Peccavi Domino.* de qua re loquens AVGVSTINVS homil. 41. *Tres, inquit, syllabæ sunt, PECCAVI, sed de his tribus syllabis flamma sacrificij coram Domino ascendit in cælum,* & CHRYSOSTOMVS homil. 9. de Pœnitentia: *Dic, inquit, Peccavi; & iussisti peccatum.* De Manasse 2. Paral. 33. nihil aliud legitur nisi cum Pœnitentiam egisse, & orasse Dominum. De Ninivitis Ionæ 3. habemus conuersionem à peccatis, ieiunium, saccum, & orationem: propositi melioris vitæ nullum mentio. Idem dici potest de filio prodigo, Luc. 15. & Publicano, Luc. 18.

RESPON